

diagnostic și tratament. Pentru monitorizarea serviciului stomatologic în RM, în cadrul Policlinicii Stomatologice Republicane activează departamentul de evidență, monitorizare și integrare cât și datele sunt analizate în Centrul științifico-practic de Statistică Medicală. În cadrul ASRM activează auditul intern, Comisia de revizie (M.Cojocaru).

Desigur că rezultatele cercetărilor științifice, de audit și monitoring experiența clinică trebuie să fie cunoscute întregii comunități stomatologice -pentru a fi implementate în practică. Pentru realizarea acestei necesități a fost fondată în 2006 revista „Medicina Stomatologică” (red. șef I. Lupan). La apariția primei și unicei (deocamdată) reviste de specialitate s-a dus un lucru mare organizatoric de către colegiul de redacție (A. Guțan), echipa tehnică (O.Solomon). Astăzi revista „Medicina Stomatologică” este organ publicitar al ASRM, recunoscut ca revistă științifică de specialitate de către Academia de Științe a Republicii Moldova unde își pot publica lucrările științifice, comunicări, cazuri clinice etc. toți medicii stomatologi din țară și din afara ei.

În concluzie menționez că activitatea ASRM a fost mult mai vastă decât ceea ce includ rîndurile de mai sus, este făcut un pas enorm înainte, dar și mai mult rămâne de făcut pe viitor. Deci toți medicii sto-

matologi care activează în instituții cu diferită formă de proprietate, să ne unim, să lucrăm, să punem umărul pentru a mișca stomatologia înainte spre progres, pentru binele poporului Moldovei.

Bibliografie

1. I.Lupan, V.Burlacu, V.Topalo, Sofia Sărbu, A. Guțan, A. Pancenco. Rolul Asociației naționale a stomatologilor în perfecționarea și modernizarea asistenței medicale stomatologice acordate Populației din Republica Moldova. Medicina Stomatologică, 2006, nr. 1, p.5-7.
2. P.Godoroja; I. Lupan; T. Popovici. Știința stomatologică în Republica Moldova. Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale, 2005, nr.2, p.122-127.
3. A.Ojovan. Cadre medicale în stomatologia autohtonă. Materialele Congresului XII al stomatologilor din Republica Moldova. Chișinău, 2003, p. 30-31.
4. V.Burlacu, C. Ețco, Elena Tintiuc. Aspecte medico-sociale și organizatorice ale asistenței stomatologice de stat în condițiile Asigurărilor Medicale Obligatorii. Revista-Sănătate publică, economie și management în medicină, 2007, nr. 1, p.12-15.
5. A.Pancenco. Serviciile stomatologice prestate populației urbane în instituțiile medicale de profil cu diferite forme de gestionare. Analele Științifice ale Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” vol IV., „Probleme clinico-chirurgicale”. Chișinău, 2006, p.366-369.
6. В.И.Титарев. Научное общество и практическая стоматология. Актуальные вопросы стоматологии. Тезисы докладов VI научно-практической конференции врачей стоматологов СССР (26-27 сентября 1975г.) стр.3-6

CRÎMPEE DIN EVOLUȚIA STOMATOLOGIEI PEDIATRICE ÎN MOLDOVA

Sofia Sirbu

*profesor universitar,
doctor în medicină,
catedra stomatologie
terapeutică,*

*Universitatea de Stat de
Medicină și Farmacie
„N. Testemițanu”*

Rezumat

În lucrare se descrie evoluția stomatologiei pediatrice și modul de acordare a asistenței de profil copiilor din municipiul Chișinău.

Summary

Fragments from evolution of pedodontic stomatology in Moldova

In this elaboration it is described the evolution of pedodontic stomatology and the way of giving profile assistance to children from Chisinau.

Anii se scurg și multe din cele ce au avut loc nu se cunosc, pentru generațiile tinere de azi și viitoare vreau să rămână aceste file care demonstrează cu cât greu s-a obținut ceea ce avem astăzi la 50 de ani.

Din septembrie 1959 și până în mai 1960 am activat în calitate de medic stomatolog în Policlinica Municipală din orașul Chișinău la asanarea copiilor.

În 1959 în orașul Chișinău asistența stomatologică la copii se acorda prin intermediul formei decentralizate de asanare.

În policlinică funcționau brigăzi mobile. În componența unei brigăzi activau 4 medici, 2 asistente medicale și 2 infermiere, ultimele mai frecvent existau pe hârtie. Brigada activa în 2 schimburi, din componența ei unul din medici era numit brigadir, dânsului îi revenea funcția de a întocmi graficul de activitate în instituțiile preșcolare și școlare și de a-l acorda cu directorii acestor organizații.

Asanarea copiilor se efectua în cabinete acomodate, dislocate în birourile directorului școlii, în cancelarie sau în sălile sportive. Utilajul se transporta dintr-o școală în alta cu căruța.

Utilajul stomatologic era constituit din: fotolii portative (de campanie), sau uneori se folosea un scaun obișnuit în speteaza căruia se monta tetiera; bormașini electrice simple cu 5000 turații pe minut; lampă electrică portativă; scaun și masă pentru medic; pupinel pentru sterilizarea instrumentelor.

De obicei locul de lucru al medicului era organizat primitiv, prost iluminat.

Instrumentarul stomatologic era destul de uzat.

Pentru prepararea cavitațiilor carioase în majoritate se utilizau excavatoarele și freze din oțel. Frezele după spălare se păstrau în soluție ternară.

Pentru uscarea și spălarea cavitațiilor înainte de obturare se folosea pusterul.

Prelucrarea medicamentoasă și uscarea cavitațiilor se făcea cu apă oxigenată de 3%, cloramină de 2%, soluție de timol, etanol și eter.

Dintre pastele curative se aplica în carie pasta oxid de zinc și timol.

Pulpitele preponderent se tratau prin metoda amputației și extirpației devitale, cu aplicarea ulterioară a pastei de rezorcin-formalină sau tricrezol-formalină.

Ca obturații definitive serveau cimenturile fosfat de zinc, silicina și ercodontul (ciment silicofosfat). Pe scară largă se utiliza amalganul de cupru în comprimate preparat prin metoda de încălzire și malaxare manuală. În cabinete nu se respecta tehnica securității muncii, se puna accent cât mai mulți pacienți de examinat și tratat.

Copiii erau preventiv examinați, li se îndeplinea fișa stomatologică, apoi cei care aveau nevoie de tratament se invitau în timpul lecțiilor de către asistenta medicală sau se trimiteau de învățători conform listei întocmite.

În efectuarea asanării apăreau foarte multe dificultăți. Aparatajul și condițiile primnitive făceau prepararea dinților insuportabilă atât pentru copii cât și pentru medici. Din cauza zgomotului, vibrațiilor și numărului mic de turații apăreau senzații de durere, iar copiii adesea refuzau să se trateze.

Dinții temporari cu rădăcinile rezorbate se extrăgeau pe loc fără anestezie, iar extracția celor permanenți se efectua în policlinica municipală.

Pacienții cu anomalii dentare erau trimiși la specialiștii ortodonți din policlinică la doamnele Valentina Ocușco, Bela Cazanțeva, Antonina Prodan — buni profesioniști în ramură, care au și stat la baza fondării ortodonției în republică.

În dependență de numărul școlărilor brigada activa timp de 1-1.5 luni, apoi o comisie specială în frunte cu șeful de secție terapie evalua calitatea lucrului îndeplinit.

Vreau să menționez că gradul de răspândire a cariei și numărul complicațiilor ei erau mult mai înalte decât cele reflectate în unele publicații. Din-

tre complicații mai frecvente se întâlneau pulpitele cronice hipertofice și gangrenoase și periodontitele cronice granulante. Revenirea în aceeași instituție peste 6 luni constată sporirea intensității cariei și apariția unor complicații. În afară de asanare și convorbiri individuale cu copiii, totalmente lipsea profilaxia afecțiunilor odonto-parodontale.

În oraș nu activau stomatologi pediatri cu o pregătire specială. În componența brigăzilor de obicei erau incluși medicii stomatologi și dentiști începători, persoanele în vârstă care nu făceau față la acordarea asistenței stomatologice celor maturi fiind chiar din rândurile proteticienilor.

Pe parcursul activității am lucrat cu medicul dentist A. Tregher, un om în vârstă, foarte calm, cu un intelect deosebit și cunoștințe vaste. Dânsul a activat mult timp ca protetician. De la Domnia sa am învățat foarte multe lucruri utile, care mi-au fost de folos în viață. Brigadirul grupei a fost R.Sobsoviți.

La analiza fișelor de evidență cotidiană a activității medicului stomatolog șefa de secție Vasețcaia C. a observat că din brigada noastră, la A. Tregher și S. Sîrbu prevalează tratamentul cariei, iar în celălalt schimb pulpitele. S-a pus întrebarea de ce? Problema a fost dezlegată de asistenta medicală Melnic O., un specialist cu o vechime în muncă mare, participantă la război. Ea a menționat că unii medici la sondarea cavitațiilor carioase traumează gingia, iar durerile și sângerarea apărute se considerau ca pulpită.

Fișele stomatologice a copiilor se păstrau în cabinetele medicale din școli.

Situația complicată în acordarea asistenței stomatologice la copii s-a păstrat mult timp în Republică.

În 1960 pe lângă policlinica stomatologică municipală se organizează și funcționează secția stomatologie pediatrie, amplasată într-un cotedj de pe strada Tcacenco (astăzi Ciuflea). Spațiul acestei clădiri nu era voluminos. Au fost adaptate 2 cabinete (pedodonție și ortodonție) utilizate insuficient și un cabinet de tehnicie dentară ortodontică. Această secție a devenit baza principală pentru dezvoltarea stomatologiei pediatrie în Chișinău și una dintre primele în Republică.

Un salt în evoluție a făcut stomatologia pediatrie o dată cu deschiderea catedrelor de profil stomatologic pe lângă Institutul de Stat de Medicină din orașul Chișinău. Până în 1986 instruirea în domeniul stomatologiei pediatrie se efectua la catedrele de profil stomatologic, în programele cărora existau cursuri de stomatologie pediatrie.

La catedra stomatologie terapeutică a fost pusă baza pedodonției naționale. La fiecare compartiment al pedodonției aidoma stomatologiei terapeutice se țineau separat cursuri și lecții practice cu elucidarea particularităților evoluției și tratamentul afecțiunilor stomatologice la copii. Lecțiile practice cu studenții se petreceau în grădinițele de copii. Studenții împreună cu cadrele didactice inițial examinau copiii, apoi în mod centralizat ei împreună cu

educatoarea erau invitați la catedră unde se tratau. Se efectua un lucru util pentru copii, dar și pentru studenți. Ulterior ca bază clinică pentru catedră a servit secția stomatologie pediatrică a policlinicii Nr.3 de copii din municipiul Chișinău.

În Republica Moldova prima teză de doctor în științe medicale în pedodontie a fost elaborată și susținută în 1967 de S. Sirbu cu tema „Particularitățile de vârstă ale pulpei și evoluția pulpitelor în dinții temporari“ (cercetare clinico-morfologică și experimentală). Fundamental de același autor a fost studiată evoluția dinților temporari, acțiunea unor factori teratogeni asupra dezvoltării lor și în inițierea cariei dentare. În 1979 a fost editată monografia „Pulpite la copii“ menționată cu premiul Consiliului Științific al Ministerului Sănătății din Republică.

Colaboratorii catedrei stomatologie terapeutică (V.Musteață, A. Baraniuc, S. Sirbu, P. Gnatiuc) în multiple teze și articole editate, recomandări metodice au elucidat problemele asociate cu caria dentară, pulpitele, periodontitele, parodontitele, afecțiunile mucoasei bucale la copii.

A fost studiată intensitatea fluoroziei și cariei dentare la copiii din zonele cu conținut sporit de fluor în apa potabilă (P.Gnatiuc, 1988; 1992), s-au editat recomandări metodice la acest compartiment (S.Sirbu, P. Gnatiuc, 1986).

În 1973 S. Sirbu a făcut o stagiere timp de 10 luni la catedra Histologie și Embriologie a cavității bucale în Universitatea din Toronto (Canada), unde a studiat la nivelul fonic și ultrastructural modificările structurale și histochimice ale țesuturilor limitrofe coroanei dinților temporari în erupție. Datele obținute au o importanță semnificativă teoretică și practică și în special în parodontologie. Rezultatele obținute au fost publicate în SUA și în edițiile din Republică.

Pe parcursul anilor au fost deschise secții de stomatologie pediatrică în Policlinica Stomatologică Republicană, în Policlinica de copii Nr.3 din Chișinău, în orașele Bălți, Tiraspol, Tighina.

În funcție de președinte al asociației medicilor stomatologi, împreună cu colegii domnii I. Postolachi și A. Guțan la diferite foruri republicane și în instanțele superioare se puneau întrebarea despre îmbunătățirea asistenței stomatologice copiilor. În 1977 din numele Societății medicilor stomatologi, sa făcut un demers către șeful direcției curativ-profilactice a Ministerului Sănătății cu propunerea de a pregăti din rândul absolvenților facultății 25 de persoane cu profil pediatric ca ulterior sa fie încadrați în câmpul muncii pe specialitatea respectivă, însă problema a rămas nerezolvată.

În 1978 la ședința Consiliului Colegial al Ministerului Sănătății, unde s-a discutat îndeplinirea Hotărârii Comitetului Central cu privire la deschiderea în sistemul rural al Republicii a 100 de cabinete stomatologice în alocațiunea mea din nou am ridicat această întrebare unde am argumentat necesitatea

pregătirii unui grup de absolvenți — stomatologi pediatri. S-au adus dovezi cu nominalizarea persoanelor care în formă de pedeapsă au fost transferați în brigăzile școlare sau numiți în funcții de șefi de secție stomatologie pediatrică.

Dar nimic nu se mișca din loc fără o hirtie eliberată de centru — Ministerul Sănătății din URSS, deși în alte republici existau catedre de stomatologie pediatrică, iar în Moscova Tamara Vinogradova ocupa funcția de specialist principal al Ministerului Sănătății din Uniune în această ramură.

Pentru prima dată în planul de studii a specialității 1904-stomatologie, aprobat de MS din URSS nr.12 MD-tip din 20 iulie 1983 sunt incluse disciplina stomatologie pediatrică, cursul de profilaxie a afecțiunilor stomatologice și subordonatura la acest profil.

La 12 iunie 1984 apare un supliment la ordinul Nr. 280 din 4.05.70 al Ministerului Sănătății din URSS, de a introduce în nomenclatorul specialităților — medic stomatolog pediatru.

La momentul dat la catedrele de profil totalul de ore destinate pentru instruirea la profilul pediatric constituia 56 de ore curs general și 282 lecții practice pentru o grupă.

Catedrei stomatologie terapeutică îi reveneau 38 ore curs și 176 ore lecții practice.

La catedră au fost elaborate și dactilografiate setul de materiale didactice (tezele prelegerilor și elaborările metodice), exista o slaidotecă bogată cu cazuri clinice. Au fost elaborate recomandările metodice pentru cursul de profilaxie a afecțiunilor bucale.

În 1986 s-a făcut o argumentare aprofundată a necesității deschiderii catedrei stomatologie pediatrică în cadrul facultății stomatologie, totalul de ore alcătuita 7400. Demersul a fost prezentat de către decanul facultății Gh.Nicolau rectorului ISM L.Cobileanschi, care în instanțele superioare a rezolvat întrebarea pozitiv. Momentul a coincis cu terminarea de către dl P. Godoroja a postdoctoraturii și susținerea tezei de doctor habilitat. Dl P. Godoroja a fost ales în postul șef catedră Stomatologie pediatrică pe care a și organizat-o.

Din cadrul catedrei stomatologie terapeutică în postul de conferențiar la pedodontie a fost ales dl V.Burlacu.

Grație cunoștințelor vaste, energiei, capacităților manageriale și calităților omenești ale profesorului universitar, domnului P. Godoroja, actualmente decan al facultății stomatologie, catedra stomatologie pediatrică a devenit una dintre cele mai dotate tehnico-material. În cei 23 ani de la fondare catedra are un corp profesoral didactic tânăr, profesionist, cu care te poți mândri, iar rezultatele obținute în domeniul științific și practic i-au dus faima peste hotarele țării.